

Diffraction

Hvorfor blændevalg påvirker skarpheden i dine billeder

Diffraction – et fysisk fænomen

- Når lys passer igennem et lille hul spredes det mere
- Jo mindre hullet er des mere spredes lyset
- Derfor er diffraction vigtigt at kende til, hvis man vil lave optimalt skarpe fotos
- Diffraction er kun en af mange ting som påvirker skarpheden af det færdige foto
- Men diffraction er et fænomen som altid er til stede og ikke kan undgås
- Diffraction har intet med objektivets konstruktion at gøre – kun med den valgte blændeåbning i forhold til sensorens størrelse og opløsning
- Diffraction påvirker både skarphed og kontrast i billedet

Den perfekt linse - teoretiske værdier

(micron = 1/1000 mm)

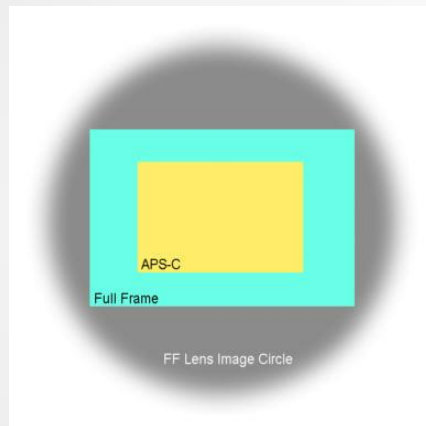
Lens Aperture	Diffraction limited
	Spot Size (microns)
f4	5.4
f5.6	7.5
f8	10.7
f11	14.7
f16	21.5
f22	29.5
f32	43
f45	60
f64	86
f90	120
f128	172

Andre typer afvigelser i objektiver

(hvorfor diffraktion kun er en del af sandheden)

- Sfæriske afvigelser (afbøjningsfejl)
- Coma (lyspletter forårsaget af optiske fejl i linser)
- Astigmatisme (byggningsfejl)
- Krumningsfejl
- Forvrængning

Hvorfor største blændeåbning ikke altid er løsningen

- De forrige typer af afvigelser fra det perfekte gør, at de færreste objektiver tegner skarpest ved fuld blændeåbning. Især i kanterne.
- Prof-objektiver kan være en undtagelse
- Men blænd typisk 2-3 trin ned for at eliminere de værste fejl

Tommelfingerregler

- Benyt $f/5.6$ til $f/11$ for maksimal skarphed på de fleste objektiver
- Jo større sensor og jo færre megapixels, des mindre bliver problemet (store vs små pixels)
- Kompaktkameraer med meget lille sensor og mange megapixels oplever typisk diffraktion allerede ved $f/8$

Test af diffraktion

- Lav testopstilling
  - Stativ
  - Manuel fokus
  - Godt lys (lav ISO – hurtig lukkertid)
  - Find objekt med fine detaljer
  - Skyd billeder hvor kun blænde og lukkertid ændres (ændret ISO vil sløre resultatet)
- Skarphed kan være forskellig ved forskellig zoom-værdi og fokusafstand

Hvornår skal vi tage højde for diffraktion?

- Ved makro-foto er diffraktion yderst relevant. Her vil det altid være en afvejning mellem behovet for detaljegengivelse og skarphedsdybde. Ved hvilket blændetal begynder skarpheden at aftage ved mindste nærafstand?
- Ved fokus-stacking er målet typisk højst mulig detaljegengivelse. Benyt derfor typisk $f/5.6$ til $f/8$.
- Ved landskabsfoto kan behovet for detaljegengivelse ofte ofres over hensynet til skarphedsdybde.
- Ved portrætfoto – test dit objektiv! Hvor er det absolut skarpest? (skarphedsdybden er typisk af mindre betydning)

Hvordan kan diffraktion mindskes?

- Optimalt blændetal
- Større sensorstørrelse
- Mindre opløsning (større pixelstørrelse på sensor)

Hvad har vi lært?

- Undgå typisk over $f/16$ for at minimere diffraktion
- Undgå typisk de 2 laveste blændetrin, hvis målet er detaljerige billeder
- Test din objektiv/kamera-kombination, for at finde det optimale arbejdsområde